

# Curat constituțional!

## Faptele

**S**pre sfârșitul stagiunii, o informație venită de la Teatrul Dramatic din Galați (T.D.G.) m-a surprins: demiterea directorului, regizorul Adrian Lupu, și numirea unui director interimar, actorul Mihai Mihail. M-a surprins pentru că, în opinia mea, pe scena T.D.G. faptul artistic avea substanță, strategia managerială putea fi înțeleasă și urmărită pe parcursul mai multor stagioni; în plus, un reportaj realizat cu ocazia aniversării celor cincizeci de ani de la înființarea teatrului mi-a dat posibilitatea să cunosc un colectiv matur de profesioniști stăpâni pe înțelesurile artei lor.

Ei bine, interesul față de acest teatru m-a determinat să cercetez desfășurarea „istoriei”, în momentele ei importante. La 01.04.1999 are loc trecerea T.D.G., împreună cu Teatrul Muzical „Leonard” și cu Teatrul de Păpuși „Gulliver”, din subordinea Consiliului Județean Galați în cea a Consiliului Local al Municipiului Galați; în fapt, Consiliul Local a votat preluarea teatrelor mult mai târziu, la 13.05.1999, ceea ce a produs și blocarea pe perioada respectivă

a salariilor angajaților. La sfârșitul lunii mai, Primăria cere reduceri de personal în teatru, elaborarea unei noi organigrame de funcționare și propuneri de buget în raport cu aceasta. Urmează o ședință a Consiliului Local Galați (10.06.1999), pe a cărei ordine de zi sunt menționate aprobarea noilor organigrame pentru cele trei teatre gălățene și votarea noilor directori ai teatrelor, după trei liste de propuneri (câte una pentru fiecare instituție). S-a trecut la vot, s-a anunțat rezultatul și, la 11.06, acest rezultat a fost remis presei locale: prin Hotărârea nr. 183 a Consiliului Local Galați, regizorul Adrian Lupu a fost eliberat din funcția de director al T.D.G. și în locul său a fost numit actorul Mihai Mihail.

Pentru că destule aspecte îmi rămăneau neclare, am vrut să aflu opiniile celor implicați despre următoarele chestiuni: care sunt acuzele aduse fostului director și dacă managementul lui Adrian Lupu, din 1991 până în prezent, a fost defectuos, de ce nu s-a declanșat o anchetă care să stabilească, în mod clar, neajunsurile, Adrian Lupu putând, eventual, oferi explicații, de ce fostul director a mai fost inclus pe lista de propuneri, ce cred artiștii din teatru despre aceste schimbări.

## Opinia părților în conflict

### Eugen Durbacă, primarul municipiului Galați: „Eu nu am fost niciodată la teatru”

Noi nu aveam în subordine, la Consiliul Local, teatrele; la sugestia Consiliului Județean și a Prefecturii, pentru că acestea nu mai găseau fondurile necesare la buget, le-am preluat noi. Conform Legii 69/1991 (Legea administrației publice locale), o dată cu preluarea acestor instituții, trebuia să se aprobe, de către Consiliul Local, organigramele și conducătorii teatrelor.

Am prezentat comisiilor Consiliului Local, în urma unor consultări cu consilierii de la Cultură, cu oameni din teatru, cu domnul Dan Nanu Basarab (consilier local – n.n.), câte trei propuneri de director, pentru fiecare din cele trei teatre; la T.D.G. s-a mai aprobat o propunere, din partea Consiliului Local: pe lângă Mihai Mihail, Adrian Lupu, Gabriel Constantinescu, a fost admis și Vlad Vasiliu. Prin vot secret, în

ședința din 10.06.1999, au fost desemnați directorii interimari (pentru că Legea 69/1991 prevede un interimar).

Eu nu am fost niciodată la teatru, nu am cunoștințe în domeniul teatral (sunt inginer) și mențin legătura cu teatrul prin Comisia pentru cultură. Misiunea mea este aceea de a asigura salariile angajaților teatrului, investițiile și dotările. Nu mă interesează directorii, pentru că nu-i aleg eu; și, de fapt, eu nici nu-i cunosc pe domnul Adrian Lupu.

### Răzvan Angheluță, președintele Consiliului Județean Galați: „E o ilegalitate”

Faptul că a trebuit să cedăm instituțiile de spectacol la Municipiu apare reglementat de Legea patrimoniului, dar aceasta nu-i decât un pai pentru un înecat. Constituirea bugetului pe acest an este stupidă și orice am fi făcut din punct de vedere economic nu aveam cum să mai menținem instituțiile de teatru, cu toate activitățile lor, de producție și de festival. Nu am avut alternativă! În principiu, trecerea la Municipiu trebuia să fie un lucru bun, acolo existând posibilitatea unor

venituri mai mari la buget.

Schimbarea directorului mă doare profund. E o ilegalitate! Destituirea trebuia votată, locul nu era liber, nu exista un proiect de hotărâre pentru vacantarea postului, care să permită numirea unui director interimar.

Eu m-am implicat afectiv în proiectele T.D.G. și am lucrat prietenește cu Adrian Lupu, pentru a impune teatrul pe plan național. Am fost și rămân preocupat de a crea relații culturale și a deschide orizonturi

orașului; am căutat și am reușit, împreună cu domnul Adrian Lupu, ca teatrul să fie un element de susținere în această deschidere. Am organizat împreună și Festivalul Comediei, FESTINGAL; aici, la mine în birou, soseau fax-urile din toată Europa, din Israel; aici au venit foarte mulți oameni de teatru din țară și din lume. Și m-am simțit onorat să prezint T.D.G. în diferite colțuri ale lumii, la reuniunile la care am fost invitat. Dar relația teatrelor cu administrația locală nu va putea fi reglementată decât o dată cu o lege a teatrelor, așa cum am discutat și cu ministrul Culturii, domnul Ion Caramitru. O lege care se lasă prea mult așteptată!

## Adrian Lupu, regizor: "...un lucru născut dintr-un fals"

Nu comentez un lucru născut dintr-un fals; mă refer la faptul că, fiind invitat la ședința Consiliului Local al Municipiului Galați și dând curs invitației, nu am asistat la supunerea la vot a eliberării mele din funcție (cum este menționat în articolul I din Hotărârea nr. 183 a Consiliului Local). În momentul în care s-a anunțat rezultatul votului, vot exprimat asupra listei de patru propuneri de director la T.D.G. (în urma căror criterii aparținând nu știu cui), am părăsit încăperea.

Chiar dacă eliberarea mea din funcție s-ar fi produs după votarea listei cu cele patru propuneri, oricum ar fi fost „post festum”, într-o logică ce poate funcționa doar într-un spațiu absurd.

## Mihai Mihail, actor, direc- tor interimar al T.D.G.: "... se face prea mult caz..."

Consider că încă nu se poate vorbi de o reformă a teatrelor. Această noțiune implică multe dezbateri. Schimbările ce au avut loc, din punct de vedere administrativ, nu sunt decât niște măsuri – luate, de altfel, de guvern – privind autonomia locală bugetară.

Cred că alegerea directorului prin vot secret a fost mai mult decât democratică



foto: Cornelia Mițtode

Mihai Mihail și Liliana Lupan în *Domnul Puntila ...* de Brecht, regizat de Adrian Lupu

și legală. Numirea mea ca interimar, până la un viitor concurs de manageriat, a fost făcută de Consiliul Municipal Galați, fără ca personal să-mi exprim acordul de a figura pe lista de propuneri.

Consider că se face prea mult caz de această schimbare și că declarațiile înverșunate din presă asupra hotărârilor Consiliului Municipal Galați nu arată decât

că acest post de director de teatru reprezintă pentru unii un mijloc de a-și exercita puterea ca pe propria feudă, pentru obținerea unor câștiguri însemnate, comparativ cu salariile sărăcicioase ale personalului artistic, care prin efort și sacrificiu, nu face altceva decât să-și exprime dăruirea totală pentru actul scenic.

## Gabriel Constantinescu, actor: "Stabilea singur repertoriul teatrului"

După cum am declarat și în nr. 11 al revistei „Scena”, la Teatrul Dramatic din Galați totul era stabilit și ținut „în secret” de un singur om, directorul teatrului. Acesta ne spunea că, prin noua lege a teatrelor, managerul se poate comporta ca un patron, dând ce salarii dorește, ce note ale evaluării performanțelor profesionale dorește, indiferent dacă ele

reflectă sau nu realitatea; stabilea singur repertoriul teatrului, fără a cere și părerea altora, chiar dacă publicul gălățean aștepta spectacole cât mai diverse, fiind sătul de adaptările Adinei Zeev după autori celebri ca Molière, Gogol etc.

La ședința de analiză a activității sale, Consiliul Local l-a „răsplătit” pe domnul Adrian Lupu pentru felul în care a condus

Teatrul Dramatic din Galați cu un singur vot din 26 exprimate, numind un director interimar cu prestață și experiență, pe domnul Mihai Mihail, care a primit 15 voturi.

Acum există Consiliul de Administrație și Artistic, actorii sunt consultați în mai toate hotărârile importante ce se iau, atmosfera este creatoare și nu tensionată. Aceasta este diferența dintre cei doi directori, cel de până mai ieri și cel actual.

## Liliana Lupan, actriță: „Ca orice om, Adrian Lupu a făcut și greșeli”

Este destul de dificil să vorbesc despre schimbarea directorului Adrian Lupu, schimbare care pentru foarte mulți dintre membrii colectivului a însemnat o surpriză de proporții. Cred că cei abilitați să facă schimbarea erau obligați să explice colectivului de ce Adrian Lupu n-a fost lăsat să-și termine mandatul.

Ca artist, regizorul Adrian Lupu este o garanție de reușită a oricărui spectacol; ca manager, cu tot subiectivismul omului aflat

într-un post de conducere – și el a avut puterea să-și ia acest post pe umeri –, a făcut lucruri importante pentru T.D.G.: un repertoriu de calitate; a constituit cu migală, în câțiva ani, o trupă tânără de actori, dintre care unii sunt foarte buni și serioși; a adus regizori la început de drum (poate, prea mulți), dintre care cel puțin doi, Atila Vizauer și Vasile Nedelcu, sunt de-acum nume cunoscute ale regiei românești. De ce s-a renunțat atât de ușor la Vasile Ne-

delcu, regizor angajat, este iar un semn de întrebare. Probabil, ca orice om, Adrian Lupu a făcut și greșeli. Este și normal. Dar brutalitatea acestei schimbări ridică întrebări care trebuie lămurite.

Norocul trupei constă totuși în faptul că schimbarea a adus ca director interimar pe un alt artist de clasă, Mihai Mihail, care a mai condus cu succes, timp de șapte-sprezece ani, acest teatru. Putea fi și mai rău!

Dar starea de neliniște, grija pentru ce va aduce viitorul în acest teatru persistă.

## Ioana-Citta Baci, actriță: „Munca de regizor nu poate fi confundată cu aceea de manager”

Regizorul Adrian Lupu a lucrat la T.D.G. nu numai în ultimii nouă ani, cât a fost și director, ci și cu mulți ani înainte, când a colaborat cu teatrul, invitat fiind de fostul și actualul director, Mihai Mihail. Spectacolele lui s-au bucurat de succes, au fost distinse cu premii la diverse festi-

valuri. Îl prețuiesc ca regizor, iar munca la scenă, în numeroasele roluri în care am fost distribuită, a fost pasionantă și stimulatorie, cred, pentru amândoi.

Nu, în mod categoric nu sunt de acord cu modul în care a fost înlăturat Adrian Lupu de la direcția T.D.G. Totuși, munca de

regizor nu poate fi confundată cu aceea de manager.

Aici, i se pot reproșa o serie de neîmpliniri. Nu știu de ce, toți cei ce ocupă funcții de conducere ajung, după câțiva ani, să creadă că nimic nu-i mai poate clinti și că sunt atotputemici. Or, asta, păstrând proporțiile, conduce la dictatură, cu toate urmările ei.

## Vasile Nedelcu, regizor: „Trebuie să sacrificăm orgoliile”

Peisajul comportamental românesc se lasă descifrat prin categorii cu totul insoțite și câteodată greu de explicat în termenii unei dialectici normale. Așa se face că „cestiunea” noastră, care este una de patologie a divorțului, în care nu e bine să fii nici măcar martor, s-ar putea explica doar printr-o asemenea categorie paradoxală, pe care eu o numesc a conținutului formelor fără fond.

Cu alte cuvinte, sunt foarte sigur că demiterea lui Adrian Lupu din postul de director al Teatrului Dramatic din Galați nu a avut fond în forma în care a fost făcută; dar asta nu înseamnă că ea nu a avut conținut. Din păcate, nici măcar argumentul realizărilor nu poate fi invocat; trăim vremuri în care mariajele sunt cu atât mai scurte cu cât invocă mai mult clipele fericite ale începutului.

Pot să înțeleg și să fiu alături de Adrian Lupu, pentru că forma în care se petrec despărțirile este uneori dureros-lamentabilă, punând sub semnul întrebării fondul unei relații. Cred însă că trebuie să sacrificăm orgoliile și să fim solidari doar în numele conținutului problemei; în situația noastră, înțeleg prin conținut posibilitatea de a face teatru împreună. Dacă un „împreună” nu mai este posibil, el trebuie reformulat. Este o ecuație care nu vrea să scuze eronile de comportament, vrea cel mult să le explice.

## Dr. Mircea Răpășeanu, președinte al Comisiei pentru cultură, Consiliul Local Galați: „Democrația înseamnă, în primul rând, respectarea legalității”

Rămân la părerea că schimbarea directorului Adrian Lupu a fost un act ilegal, abuziv. Fac precizarea că în ședința de consiliu nu a existat un punct prin care să se solicite eliberarea din funcție a directorilor celor trei teatre.

Legal, normal era ca directorul să fie eliberat din funcție și abia pe urmă să fie ales un director interimar, pe trei luni,

alegere făcută după prezentarea unui *curriculum vitae* și a unui proiect managerial. În trei luni, ar fi urmat să se organizeze un concurs.

Primarul de Galați susține că nimeni nu-i poate indica modalitatea de organizare a unui concurs. Or, din câte știu, un asemenea concurs se face cu monitorizarea Ministerului Culturii. Deși primarul reagă

legalitatea unei asemenea proceduri, recunoaște faptul că directorul Teatrului de Păpuși “Gulliver” e numit prin concurs, ca, de altfel, și directorul artistic al Teatrului Muzical.

Unii oameni care dețin puterea înțeleg foarte greu că democrația înseamnă, în primul rând, respectarea legalității. (Dr. Mircea Răpășeanu a semnalat printr-o scrisoare adresată prefectului de Galați, Victor Dobre, opiniile sale; până la data de 07.07.1999 nu a primit nici un răspuns – n.n.)

## Alte opinii

### Cornel Todea, regizor, vicepreședinte executiv al UNITER: „Incredibilul tratament...”

Atitudinea în legătură cu demiterea regizorului Adrian Lupu mi-am exprimat-o în scrisoarea adresată prefectului de Galați, Victor Dobre, și aș vrea să o ilustrez cu un fragment din acea scrisoare:

„Neliniștitor (...) este modul în care s-a procedat la numirea noului director al Teatrului Dramatic, prin supunerea la votul membrilor Consiliului a unei liste de potențiali directori. 1. fără a se fi procedat la limpezirea prealabilă a statutului domnului Adrian Lupu, directorul aflat în exercițiu; 2. fără a se vacanta postul, în măsura în care existau argumente care să impună această soluție, argumente aduse la

cunoștință domnului Adrian Lupu; 3. fără a se anunța un concurs pentru ocuparea acestui post devenit vacant, așa după cum legile o cer.

În paranteză fie spus, Consiliul poate, legal, să omologheze sau să respingă rezultatele unui concurs de directori, dat în fața unei comisii de specialiști, și nicidecum să se substituie unei asemenea comisii.

Dincolo de toate argumentele de ordin juridic, vă rog să-mi îngăduiți să vă declar neplăcuta surpriză personală a incredibilului tratament oferit de membrii Consiliului Local domnului Adrian Lupu, un artist, conducător de instituție teatrală, care beneficiază de respectul lumii teatrale pentru serviciile aduse Galațiului prin organizarea unor festivaluri care – pe durata desfășurării lor – așezau orașul dumneavoastră în atenția întregii țări. Demiterea sa, fără o analiză a activității sale, făcută în dialog deschis, este de

natură să conducă la ideea unei lipse de prețuire a activității din câmpul culturii. Nu pot să cred că veți admite ca la capătul unui drum de mulți ani de zile, un drum anevoios, cu sușuri și cu coborâșuri, un animator al vieții culturale din capitala județului dumneavoastră să fie tratat cu o asemenea absolută lipsă de considerație. Cu convingerea că veți determina cu autoritatea dumneavoastră respectarea legilor și o dreaptă comportare față de omul de teatru Adrian Lupu, vă rog să primiți expresia deosebitei mele considerații”.

Această scrisoare nu a primit nici un răspuns – un nou semn de dispreț față de îndatorirea elementară, în același timp legală, de a răspunde, fie și pentru a afirma dezacordul cu cele scrise!

Convingerea onora dintre reprezentanții autorității că se află deasupra legilor – iată una dintre cauzele principale ale stării actuale de scepticism.

## Irina Coroiu, critic de teatru: "Capete de acuzare?"

Care ar putea fi oare "capetele de acuzare" împotriva acestui regizor ce s-a întors în țară și a primit bucurios să conducă destinele unui teatru unde mai lucrase și fusese îndrăgit?

Că a conceput repertorii originale, aducând, în timp, la rampă textul unui faimos cineast precum Rainer Werner Fassbinder (**Libertate la Bremen**) sau versurile unei poete non-conformiste ca Saviana Stănescu (**Proscrisa**) și oferind astfel actorilor partituri generoase, iar publicului, spectacole memorabile?

Că a încercat să instituie formula occidentală a "dramaturgului"-adaptator, în perspectiva unei cât mai temeinice ancorări în actualitate a montării (**Revizorul, Omul care n-are**)?

Că a inițiat FESTINGAL, înscriind nu doar teatrul, ci și orașul într-un organism european de prestigiu – rețeaua festivalurilor patronate de Institutul de Teatru Mediteranean?

Că a vrut să asigure o bază tehnică modernă, de la orgă de lumini la computer?

Imagine din **Celestina** de Adina Zeev după Fernando de Rojas (regia: Adrian Lupu)



Că a gândit totul privind în viitor, de unde și preocuparea constantă de a-i apropia pe copiii de teatru prin programe educaționale

speciale, racordate la experiențe internaționale?

Da, s-ar putea să fi dorit prea mult.

## Sebastian-Vlad Popa, critic de teatru: „Spectacolele lui Adrian Lupu consfințeau prestigiul directorului”

N-am de gând să întăresc corul indignării. Îl prețuiesc prea mult pe regizorul Adrian Lupu ca să deplâng înlăturarea lui dintr-un post administrativ.

Ce-i drept, nici funcția de administrator de teatru la Galați nu-i ședea tocmai rău. Relieful repertorial al teatrului, FESTINGAL-ul anual, afilierea instituției la rețeaua teatrelor mediteraneene și, mai

cu seamă, spectacolele lui Adrian Lupu pe scena gălățeană consfințeau prestigiul aparte al directorului.

Mi-amintesc că acum câțiva ani am scris propoziția aceasta: „Adrian Lupu construiește în continuare Teatrul Național de la Galați”. Se pare însă că n-am avut dreptate. Inși responsabili, prea inimoși (nu-i așa?), radicali, deloc dispuși să întârzie au

constatat că la T.D.G. trebuie altcumva. Și s-a intervenit bărbătește. Faptul incită. Energia răsturnării lui Adrian Lupu profetizează transformări fabuloase și providențiale. Altminteri... Ce? Așadar, n-am de ce să-l plâng pe mazilitul de Lupu, are el ce face. Mai palpitană (?) va să fie replica „artistului cetățean” Mihai Mihail, intransigentul (altminteri... pentru ce?) insurgent proaspăt uns.

Anchetă realizată de  
**Crenguța Manea**

## Ce se înțelege și ce nu din întâmplările de la Galați

Ca orice lucrare omenească, activitatea unui teatru este rezultanta unor conflicte. Adrian Lupu a fost un director bun la Teatrul Dramatic din Galați, cât timp a izbutit, prin spectacolele sale, dar și prin deciziile sale manageriale, să mulțumească o majoritate și să nu dea ocazii de exprimare sonoră celor nemulțumiți. Pentru că, spre deosebire de multe alte lucrări omenești, în teatru nemulțumiții sunt o permanentă și includerea lor în categoria rataților nu se justifică întotdeauna nici prin trecutul, nici prin viitorul lor.

Într-o societate marcată de tot soiul de crize, într-un oraș a cărui inimă (combinatul Sidex) bate cu intermitențe (numai cu ajutorul aparatelor, și ele stricate, din secția de reani-

mare a națiunii), ar fi fost chiar de mirare ca teatrul să fie scutit de neliniști. Schimbarea directorului nu ar fi trebuit deci să iște, dincolo de sentimentele persoanelor direct implicate, tulburare publică.

„Licitația” pentru postul de director al teatrului s-a produs în condiții absolut gogolieni: nu reiese că cineva ar fi prezentat programe de restructurare sau proiecte de viitor. Reiese, în schimb, că onorabili membri ai Consiliului Local au votat în funcție de simpatii și vorbe. Criterii pentru mers la o bere, nu pentru alegerea șefului unei instituții reprezentative pentru urbe. Dacă a greșit, lui Adrian Lupu ar fi trebuit să i se spună unde și când. Dacă a muncit bine, ar fi meritat mulțumiri. Dacă, pur și

simpliciter, autoritățile, dar și colectivul, s-au plictisit de el, așa și trebuia spus.

Autoritatea centrală și-a luat mâna de pe destinul instituțiilor locale. Dar delegarea deciziei nu aduce democrație. Cum o dovedește situația de la Galați, ea înlocuiește abuzul centrului prin abuzurile „democratice” ale autorității locale. Pentru o democrație reală, absența reglementării este fel de periculoasă ca și excesul de reglementare. Adrian Lupu a aflat acest lucru pe pielea sa. Și oricât de productivă va fi, pe plan artistic, această experiență pentru el, pentru colectivitatea artistică – din Galați, dar nu numai – este o pierdere: s-a dovedit că la noi, în capitală ca și în provincie, când e să se producă o ilegalitate, nu există „nu se poate”.

**Redacția**